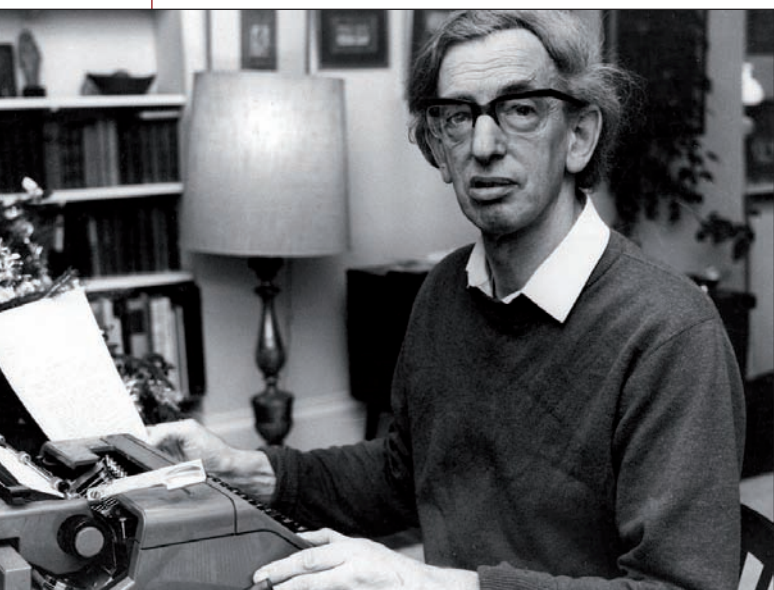

Iragana beste aberri bat da

- Hi, historialari, hau bai historia liburu ona.

Javierrek Eric Hobsbawmen *The age of extremes: The short twentieth century, 1914-1991* liburuaren gaztelerazko edizioa zuen eskuan 1996ko ostegun hartan. Pasa den mendeko 80ko hamarkadan ezagutu nuen Javier euskaltegi hurbildu zen batean, ez zuen asko iraun. Nik ere ez nuen denbora asko igaro Komite Internazionalistetan, Javier lankide boluntarioa zen, ez zitzaion arrotza Atlantikoa zeharkatzearena, egun ere bisaz mukurdu edukiko du igarobidea.

- Oso liburu interesgarria. Erantzun nion Hobsbawmen liburu ikustean. Lehendabizikoa unetik Javierrek liburu horrekiko zuen interesak piztu zuen nire jakinmina. Elkarrekin ezer hartzeko gonbita luzatu nion, urteak generamatzen elkarren berri izan gabe. Liburu ordaindu eta hor gara biak solasean Rocheke besaulkian jarririk. Ni ardotik ari nintzen berak kafe bat hobetsi zuen. Australiatik etorri berria zen, eta nazioarteko elkartasuna tarteko AEBetan denboraldi bat igarotzeko asmoa zuen. Entzun, entzuten nion, baina nire jakinmina nahi nuen ase. Berbaz elikatzen den horietakoa da Javier, eta bere solasaren eten txiki bat probestu nuen liburuaz galdetzeko. Ez zuen ezer ezkutatu beharrik, Hobsbawmek nazionalismoaren kontra zerabilen diskurtsoa kilikagarria zitzaion Javierri. Abertzaletasunaren kontrako mailua zen liburu erosi berria.

Luze joko luke solasaldiaren eztabaida laburtzea, sesioa izatera ailegatu ez bazen ere, tarteka txinpartek

argitu zuten Rocheke mahaia. Agurtzean, garai batean ez bezala, ez genion elkarri oihukatu Biba Rusia! (nik beti gaineratzen nuen, euskaldun!) halere, ezin esan tarte gustagarria pasatu ez nuenik.

Javierren moduko askok Biblia gisa erabili nahi izan dute Eric Hobsbawnen hainbat liburu, eta Bibliarekin gertatzen denaren antzera irakurritakoaren interpretazioa ez da maiz norabide bakarrekoa. Alexandriakoaren liburuak Bibliatzat hartu, hain justu ere, Europaren oinarrian kristautasuna ezartzen dutenen teoriak sutsuen borrokatu dituen historialariaren obrak Bibliatzat hartu.

Egipton sortua, aita poloniar jatorrizko ingeles judua, ama ere judutarra, Vienakoa. Viena eta Berlinen bizi ondoren Eric umezurtza Londresera joana osabaren abarora. Alderdi komunistako kidea 14 urte zituenetik. Cambrigden ikasia eta mundura irekia.

Prentsan argitaratu diren obituariok errepasatu eta marxista hitza da gehien errepikatzen dena, tira, ez da zuzena, historialaria izan zela diote denek. Ondoren, ingelesa, komunista eta judua ageri dira, bada intelektuala eta pentsalaria zela aipatzen duenik. Pablo Antoñana zenak ohartarazi zigun gehiegizko abjektibitateak dakarren kaiolatzearen arriskuaz. Bilorik ez jazzalearen mihian. Juan Jose Carreras zenak ere iraganeko hainbat historialarik ondoren ezarri dizkieten kategoria historiografikoei ezin dietela aurre egin azpimarratu zuen, hil diren historialari horiek ezin gainetik kendu modu interesatuan jarri dizkieten etiketak. Nago ez ote den gauza bera gertatuko Alexandriakoarekin.

Hobsbawm marxista zen, baina historialari edota pentsalari liberal, kontserbadore, edota erreakzionario bat hiltzen delarik ez dira gisa horretako adjektiboak baliatzen. Liberal hura gogoratzean, maiz, handia, garrantzitsua, errepikaezina, maisuen maisua eta gisa horretakoak irakurriko ditugu. Beti ere, gauden honetan, Hobsbawm ezerean gainetik marxista zela azpimarratzea marxismoaren aldeko aldarritzat har daiteke.

Baina ez nadin desbidera. Ene esperientzia laburrean bi izan dira jazzalearen liburuen karietara izan ditudan eztabaidak, eta bietan Hobsbawmek nazionalismoari egin kritika eztabaida iturri. Denboran aurrena Zaragozako ikaskide batekin izan nuen. Aragoiarrak *El linaje de Aitor* liburu *The Invention of Tradition* lanaren graduan ari zen jartzen. Egiaren aitortzeko, badute antzik, ez naiz bi autoreen judutarasunaz ari, Hobsbawmek Israelgo estatua arbuiztzen baitzuen. Biak ala biak tradizio jakin batzuen asma-

zioaren nondik norakoak agerian uzten dituzte, hori bai, Ericek zuzendu zuen liburuan, maila berean jartzen dira Eskozia, Gales eta Ingalaterra. Ezin esan bezgauza Aitor desmitifikatu zuenaz.

Beti ere, biak dira liburu gomendagarriak, hona arrazoietakoa bat. Egun aski ongi erroturik diren tradizioak berriki, demagun XIX. mendean, asmaturikoak badira, horrek asmazioaren zilegitasuna frogatu besterik ez du egiten, antza denez, Monglavek edota Xahok ia ezerezetik ezer eraiki zuten, arrakasta handia lortuz, eta usu arrakasta horren arrazoiak eta testuingurua dira ikertzen ez dena. Zer nolako baldintzatan gertatu zen arrakasta hori asmazioa bera bezain interesgarria da. Zaragozako ikaskidearentzat iruzurra zena niretzat egungo errealitatearen erakusgarria zen.

Pasa den astean Kuria kaleko La Hormiga Atómica-n Javierrekin egin nuen topo, kasu honetan ni nintzen eskuetan liburu bat zuena, eta patuaren kiribilak, Hobsbawmekin harreman zuzena izan zuen Josep Fontanaren *Por el bien del imperio*, una historia del mundo desde 1945 nire eskuetan.

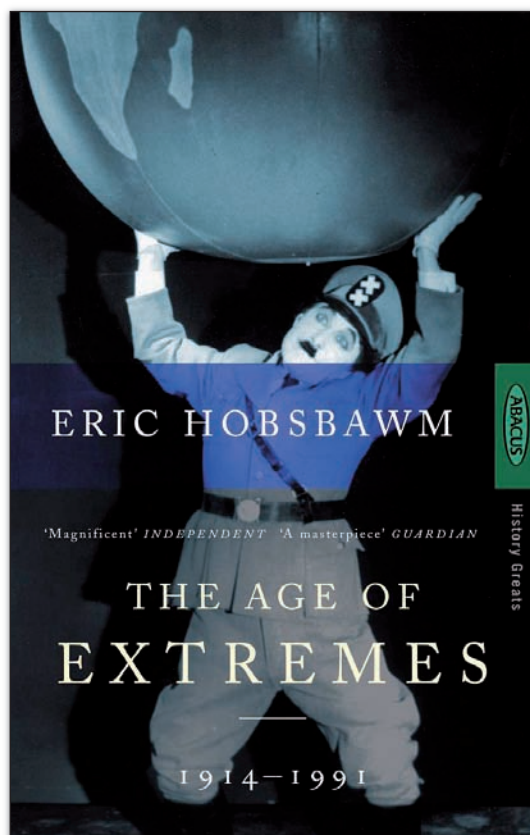
- Ezagutzen al duk. Esan nion liburutzarra erakutsiz. Aurpegian antzeman nuen ezezaguna zitzaiola. Rochen izandako solasaldia ekarri nion gogora. Hobsbawm eta Fontanaren artean kideetasun ugari topatuko ditugu. Biendako Europaren motorra mestizajea eta disidentzia dira. Biak dira interesgarri oin bat lokatzetan dutelako. Bandits idatzi zuena gaizkileztat zuen Britania Handiko MI5ak, eta inork gogoratuko du Josep gerrari ezetza ematen. Bien esanak inoiz erabili izan dituzte nazionalismoaren kontrako mailu edota higitai gisa.

Ez dakit Javierrek Fontanaren azken liburua irakurriko ote duen. Ez litzaioke gaizki etorriko, Fontana bezalako “espaniarzale” batzuen jarrera ulertzeko tenorean, izan ere, urte bete eman behar baitu Bartzelonan Javierrek. Gero eta gutxiago ulertzen dut batzuen nazioarteko elkartasuna.

Fontana eta Kataluniaren independen-tziaz hurrengo batean hitz egin beharko dugu. ■

Patxi Larrion

Ezkerreko orrian:
Eric Hobsbawm;
urriaren 1ean hil zen
Londresen 95 urte
zituela.

Goian ezkerretara:
Josep Fontana,
Bartzelonako Pompeu
Fabra unibertsitateko
historialaria.

Goitik behera, egileak
artikulu honetan
aipagai dituen hiru
liburuen azalak.

